PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Rokutis“
direktoriaus 2024 m. spalio 8 d.
įsakymu Nr. V-68

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS STEBĖSENOS VYKDYMO KAUNO LOPŠELYJE-DARŽELYJE „ROKUTIS“ TVARKOS APRAŠAS

I. SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsenos vykdymo Kauno lopšelyje-darželyje „Rokutis“ tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis - užtikrinti saugią aplinką, užkertančią kelią smurtui bei patyčioms.

2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsenos tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą įstaigoje.

3. Lopšelio-darželio tvarkos aprašas patvirtina smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarką įstaigoje, papildo lopšelio-darželio vidaus veiklos ir kitus dokumentus, padedančius užtikrinti tinkamą smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos įgyvendinimą lopšelyje-darželyje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. administracijos vadovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir tai stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias ar smurtą amžiaus ir pareigų.

5. Visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai (vaikai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti su įstaigos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais ir patvirtinti tai savo parašu.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **smurtas** – tai fizinės ar emocinės kančios, sužalojimas, panaudojant jėgą, turint tikslą ką nors fiziškai ar psichologiškai paveikti;

6.1.1. **fizinis smurtas –** prievarta prieš asmenį: stumdymas, mušimas, sužeidimas, pargriovimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);

6.1.2. **psichologinis smurtas** – tai dažniausiai įžeidžiantys žodžiai, pastabos, grasinimai, draudimai, gąsdinimai, kuriais yra siekiama asmenį įskaudinti, įbauginti, priversti suvokti priklausomybę nuo skriaudėjo;

6.2. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

6.3. **patyčias patiriantis** – vaikas ir/ar įstaigos darbuotojas, iš kurio yra tyčiojamasi;

6.4. **besityčiojantysis/skriaudėjas** –vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.5. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos vadovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojamasi;

6.6. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.7. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus).

7. Lopšelio-darželio tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis“; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu 2016 m. spalio18 d. Nr. XII-2685; Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII 204.

II. SKYRIUS
SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi lopšelio-darželio vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, o jos vykdyme dalyvauja visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai.

9. Vaikų smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisijos nariai, kurie kiekvienais metais:

9.1. surenka duomenis iš grupių dėl įstaigoje fiksuotų pranešimų apie smurtą, patyčias ir atlieka jų analizę;

9.2. remiantis pranešimų apie smurtą, patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.4. teikia siūlymus lopšelio-darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo įstaigoje, dėl darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.5. atlieka kitus Lopšelio-darželio smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

10. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių mokytojai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. SKYRIUS
VAIKŲ PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

11. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas įstaigos administracijos vadovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

11.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą, patyčias – reaguoja ir stabdo bet kokius, tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena vaikui, kuris smurtauja, tyčiojasi, lopšelio-darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

11.3. informuoja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės mokytoją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias;

11.4. atlieka kitus lopšelio-darželio tvarkos apraše numatytus veiksmus.

12. grupės mokytojas gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

12.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

12.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

12.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

12.4. užpildo pranešimo apie smurto ir patyčias formą (priedas Nr.2) ir ją perduoda paskirtam specialistui ar direktoriaus pavaduotojui ugdymui;

12.5. paskirtas specialistas ar direktoriaus pavaduotojas ugdymui, gavę informaciją apie smurtą/patyčias:

12.5.1. pranešimo apie smurtą/patyčias formą registruoja patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas direktoriaus pavaduotojo kabinete, priedas Nr.3);

13. Užpildytą formą nagrinėja Vaiko gerovės komisija:

13.1. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį;

13.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

14. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

14.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais ir kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

14.2. informuoja lopšelio-darželio vadovą apie esamą situaciją;

14.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

IV. SKYRIUS
DARBUOTOJŲ PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

15. Darbuotojas, pagrįstai manantis, kad patyrė ar galimai patyrė smurtą, patyčias ir priekabiavimą, turi teisę apie tai pranešti raštu, užpildant pranešimo apie smurto ir patyčias formą (priedas Nr.2), ir perduodant atsakingam asmeniui – direktoriaus pavaduotojui ugdymui

16. Visi pranešimai turi būti registruojami bei nagrinėjami.

17. Atsakingas asmuo gautą informaciją nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, turi pateikti įstaigos vadovui.

18. Įstaigos vadovas, įvertinęs gauto pranešimo situaciją, apraiškas ir aplinkybes, sudaro komisiją smurto ir priekabiavimo darbe atvejo nagrinėjimui.

19. Pagrindinės komisijos funkcijos:

19.1. įvertinti gautą informaciją apie patirtą smurtą, patyčias ir priekabiavimą per įmanomai trumpiausią laiką, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos;

19.2. apklausti pranešimą pateikusį asmenį ir asmenį, kurio elgesys yra skundžiamas (šalys apklausiamos atskirai). Prireikus apklausti kitus asmenis, galinčius suteikti papildomos informacijos, jei to pageidauja pranešimą pateikęs asmuo;

19.3. išnagrinėti smurto ir priekabiavimo darbe atvejį per įmanomai trumpiausią laiką, bet ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo pranešimo gavimo dienos;

19.4. išnagrinėjus smurto, patyčių ir priekabiavimo darbe atvejį, pateikti išvadas ir rekomendacijas įstaigos vadovui, kuris priima sprendimą dėl tolimesnių veiksmų ir (ar) priemonių taikymo. Apie priimtą sprendimą informuoti darbuotoją, pateikusį pranešimą.
20. Kitiems smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų pagalba.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Lopšelio-darželio, vykdančio ilgalaikes tikslines smurto, patyčių prevencijos programas ir turinčios sukurtą bei veikiančią smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos lopšelyje darželyje tvarką, gali ir toliau ja remtis, jeigu joje numatyti veiksmai bei nuostatos nepriešatarauja šiam Tvarkos aprašui ir jeigu pritaria Lopšelio-darželio steigėjas.
22. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

Priedas Nr. 1

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „ROKUTIS“
REAGAVIMO Į SMURTĄ, PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS PASTEBĖJUS AR ĮTARUS SMURTĄ, PATYČIAS

1. Bet kuris lopšelio-darželio darbuotojas nedelsiant reaguoja ir stabdo smurtą, patyčias.
2. Primena vaikui, kuris smurtauja, tyčiojasi elgesio taisykles, lopšelio-darželio nuostatas.
3. Apie įvykį praneša ikimokyklinio ar (ir) priešmokyklinio ugdymo grupės/ių mokytojui/jams.
4. Ikimokyklinio ar (ir) priešmokyklinio ugdymo grupės/ių mokytojas/jai skubiai aiškinasi situaciją, kalbasi su vaikais, jų tėvais, darbuotojais, stebi situaciją.
5. Ikimokyklinio ar (ir) priešmokyklinio ugdymo grupės/ių mokytojas/jai užpildo pranešimo apie smurtą, patyčias formą (2 priedas).
6. Ikimokyklinio ar (ir) priešmokyklinio ugdymo grupės/ių mokytojas/jai užpildytą formą/as perduoda atsakingui specialistui (direktoriaus pavaduotojui ugdymui).
7. Atsakinas specialistas (direktoriaus pavaduotojui ugdymui) informuoja ugdymo įstaigos vadovą ir Vaiko gerovės komisiją.
8. Vaiko gerovė komisija analizuoja smurto, patyčių situaciją, numato veiksmų planą, bendrauja su patyčių dalyviais.

Priedas Nr. 2

KAUNO LOPŠELIS-DARŽELIS „ROKUTIS“ PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

_____

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota: ○ **Fizinis smurtas** – prievarta prieš asmenį: stumdymas, mušimas, sužeidimas, pargriovimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ○ **Psichologinis smurtas** – tai dažniausiai susiję įžeidžiantys žodžiai, pastabos, grasinimai, draudimai, gąsdinimai, kuriais yra siekiama asmenį įskaudinti, įbauginti, priversti suvokti priklausomybę nuo skriaudėjo; ○ **Socialinis smurtas** – įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad yra nepageidaujamas ar atstūmimas; ○ **Elektroninės patyčios:** skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.; ○ **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui; ○ **Kiti pastebėjimai** (įrašyti)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Patyrusio patyčias vardas, pavardė, amžius:	
Asmens, *kuris tyčiojosi* vardas, pavardė, amžius:	
Asmenų, *stebėjusių patyčias* vardas, pavardė, amžius:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Darželio mokytojo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

Veiksmų po įvykio, planas:

Su vaiku ir/ar darbuotoju patyrusiu patyčias	
Su vaiku ir/ar darbuotoju, kuris tyčiojosi	
Su stebėtojais	
Su patyčių dalyvių tėvais (globėjais), darbuotojais	
Su kitais darželio darbuotojais	
Kita (įrašyti)	

Formą užpildė _____

(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Priedas Nr. 3

Patyčių registracijos žurnalas Nr. _____

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „ROKUTIS ‘‘

PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

F – fizinės

Ž – žodinės

K – kibernetinės

S – socialinės

V – vaikas

S – suaugęs bendruomenės narys

Eil. nr.	**Data**	**Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos**	**Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S**	**Smurtą patiriantis asmuo (V, S)**	**Smurtaujantis asmuo (V, S)**	**Pastabos**

VAIKŲ PREVENCIJOS IR REAGAVIMO Į SMURTĄ ALGORITMAS

REAGAVIMAS	- Smurtaujančio asmens sustabdymas; - Pirmosios pagalbos suteikimas ar iškvietimas (esant reikalui)
INFORMAVIMAS	- Užpildoma pranešimo apie smurto ir patyčias forma (priedas Nr.2) ir perduodama socialiniam pedagogui - Socialinis pedagogas pranešimo apie smurtą/patyčias formą registruoja patyčių registracijos žurnale (priedas Nr.3) - Socialinis pedagogas apie smurto /patyčių atvejį informuoja įstaigos vadovą ir Vaiko gerovės komisiją
ATVEJO ANALIZĖ IR INTERVENCIJA	- Sprendžia Vaiko gerovės komisija - Numato veiksmų planą - Informuoja vadovą apie esamą situaciją - Vykdo plane numatytas veiklas (stebi, analizuoja) - Esant reikalui, teikiama švietimo pagalbos specialistų pagalba

DARBUOTOJŲ PREVENCIJOS IR REAGAVIMO Į SMURTĄ ALGORITMAS

REAGAVIMAS	-Smurtaujančio asmens sustabdymas -Pirmosios pagalbos suteikimas ar iškvietimas (esant reikalui)
INFORMAVIMAS	-Užpildoma pranešimo apie smurto ir patyčias forma (priedas Nr.2) ir perduodama socialiniam pedagogui -Socialinis pedagogas pranešimo apie smurtą/patyčias formą registruoja patyčių registracijos žurnale -Socialinis pedagogas apie smurto /patyčių atvejį informuoja įstaigos vadovą
ATVEJO ANALIZĖ IR INTERVENCIJA	-Vadovas sudaro komisiją smurto, patyčių ir priekabiavimo darbe atvejo nagrinėjimui -Darbo grupė ištyrusi atvejį, pateikia raštiškas išvadas ir rekomendacijas -Apie priimtą sprendimą informuoti darbuotoją, pateikusį pranešimą -Organizuojamos individualios psichologo konsultacijos su smurtaujančiu ir/ar patyrusiu smurtą -Esant reikalui, teikiama švietimo pagalbos specialistų pagalba

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „ROKUTIS“
DIREKTORIUS

ĮSAKYMAS
DĖL KOMISIJOS SUDARYMO GALIMO SMURTO, PATYČIŲ IR PRIEKABIAVIMO DARBE ATVEJAMS NAGRINĖTI

2024 m. spalio 10 d. Nr. V-69
Kaunas

1. S u d a r a u Kauno lopšelio-darželio „Rokutis“ galimo smurto, patyčių ir priekabiavimo darbe atvejų nagrinėjimo komisijos sudėtį:

Komisijos pirmininkė	Agnė Lingertaitienė
Komisijos pavaduotoja	Saturna Sporišienė
Komisijos sekretorius	Jūratė Martinonytė
Komisijos nariai	Edita Diedonienė
	Jolanta Navickaitė

2. Į p a r e i g o j u IT sistemų administratorę Jūratę Martinonytę paviešinti įstaigos internetinėje svetainėje www.ldrokutis.lt Kauno lopšelio-darželio „Rokutis“ Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsenos vykdymo Kauno lopšelyje-darželyje „Rokutis“ tvarkos aprašą ir komisijos sudėtį.

3. Į p a r e i g o j u šiame įsakyme nurodytus asmenis užtikrinti gautos informacijos apie smurtą, patyčias ar priekabiavimą darbo aplinkoje pareiškėjo konfidencialumą.

Direktorė Ramutė Stanislovaitienė